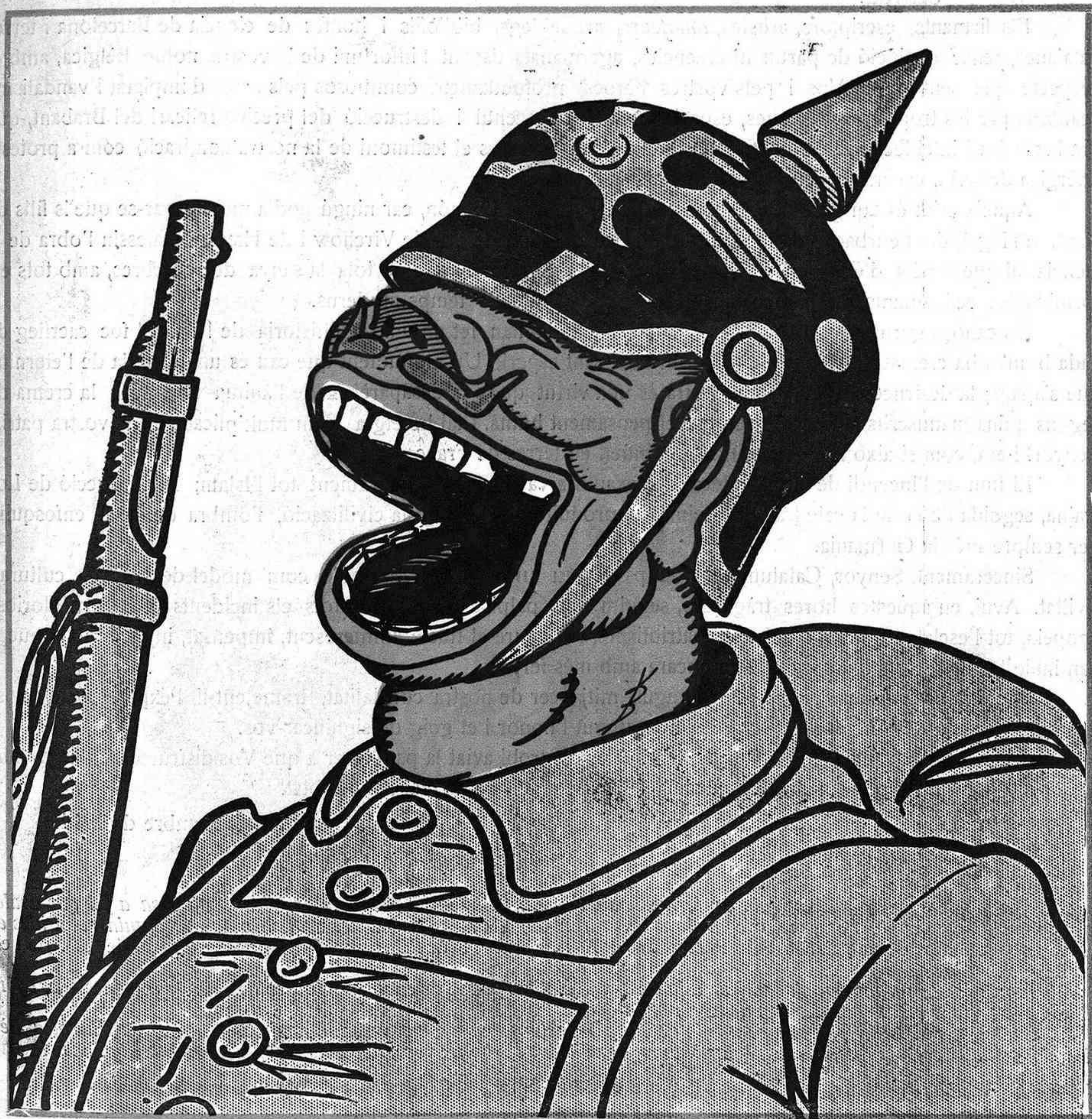

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1866 ————— ANY XXXVI
BARCELONA 2 D'OCTUBRE DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

EL TEUTÓ, A FRANÇA

—Quina terral... quin vil... i quines castanyes més dures de pelar!

Protesta contra la destrucció de Lowaina

Han sigut molts els periòdics d'aquesta ciutat, i alguns de fóra, així també com nombrosos particulars, que han respost a la nostra crida amb termes ben entusiàstics, per a fer un acte de protesta contra'l bombardeig i incendi de Lowaina.

Convençuts, doncs, que a Catalunya existeix un estat d'opinió propici a l'idea, ara és arribada l'hora de concretar. Hem redactat un senzill missatge a S. M. el Rei de Bèlgica, que li serà tramès pel cònsul que representa aquella nació en nostra ciutat.

Dit missatge és el següent:

A S. M. EL REI DE BÈLGICA

SENYOR:

Els firmants, escriptors, artistes, *amateurs*, arqueòlegs, bibliòfils i homes de ciència de Barcelona i terres catalanes, sense distinció de partits ni creencies, agermanats davant l'infortuni de la vostra noble Bèlgica, amb el respecte que sentim per Vos i pels vostres hèroes, profundament commosos pels actes d'impietat i vandalisme realitzats per les tropes germàniques, especialment per l'incendi i destrucció del preciós relicari del Brabant, que era l'artística i intel·lectual Lowaina, tenim l'honor d'ofrenar-vos el testimoni de la nostra admiració com a protesta enèrgica del crim execrable de vostres enemics.

Aqueix crim és tan gros que consterna l'intel·ligència del món, car ningú podia mai figurar-se que'ls fills de Kant, d'Hegel, de Feurbach, d'Herder, de Stirner, ni els deixebles de Virchow i de Hæckel matessin l'obra de la ciència, ni que'ls néts d'Olbein i d'Albert Durer exterminessin l'art amb tota la sanya dels barbres, amb tots els formidables refinaments de la mecànica i de la química dels temps moderns.

Els canons germànics, a Lowaina, a cada canonada han fet un vuid a l'història de l'art. El foc sacríleg de cada bomba ha cremat un troç de la gran obra del sant esperit. Un monument que cau és una estrella de l'eternitat que s'apaga; la destrucció d'una obra mestra és una virtut que's fa desaparèixer de l'ànima universal; la crema de segons quins manuscrits mutila per sempre el pensament humà. I tal heretgia l'han multiplicada en la vostra patria, Senyor! i ara, com si això no fos prou, la continúen en terres de França.

El fum de l'incendi de la biblioteca d'Alexandria va ennegrir sinistrament tot l'Islam; la destrucció de Lowaina, seguida de la de la catedral de Reims, ha produït un eclipsi de la civilització, l'ombra del qual enfosquirà per sempre més la Germania.

Sincerament, Senyor, Catalunya en temps de pau amava al vostre poble com model de progrés, cultura i civilitat. Avui, en aquestes hores tràgiques, seguim amb palpitació adolorida tots els incidents de la seva gloriosa epopeia, tot l'esclat admirable del seu patriotisme, i al veure el tracte immerescut, impensat, injustificable, que li han infligit els guerrers teutons, l'amem encara amb més fervor.

Per això us preguem vullau ésser l'august mitjancer de nostra cordialitat, trametent-li l'expressió dels nostres sentiments, que a Vos, particularment, hem tingut l'honor i el goig de significar-vos.

Fem vots, oh noble Rei, per a que la vostra nació trobi aviat la pau, i per a que Vos disfruteu de llarga vida, gaudint-ne el seu triomf i la seva resurrecció esplèndida, dels quals mai hem dubtat.

Barcelona, setembre de 1914.

Ara bé, tots aquells que estiguin conformes amb l'esperit d'aqueixa protesta, no tenen altra cosa a fer que avalorar-la amb la seva firma. Per a major comoditat dels firmants, nosaltres procurarem que les firmes siguin recollides en l'Ateneo Barcelonès, Faianç Català, Saló Parés, Círcol Artístic, Ateneu Enciclopèdic Popular i Associació de les Arts i els Artistes (1).

Els periòdics forans que s'adheriren a la nostra iniciativa, poden en cada localitat establir en ses Redaccions, i fóra d'elles, llistes de firmants que després deuràn remetre'ns.

Satisfets, perque la protesta contra la destrucció de Lowaina promet ésser digna de Catalunya i de l'heroica Bèlgica, donem les mercès a tots, Premsa i particulars, agraint-los les bones paraules amb les quals ens han significat la seva adhesió.

(1) Preguem a totes aquelles entitats o establiments particulars que desitgin contribuir a l'èxit de la protesta, recollint firmes, passin per nostra Redacció, que se'ls facilitarà copia del missatge, si el desitgen. Per lo demés, poden fer-ho des d'ara en un senzill paper de barba, avisant-nos per a, en son dia, passar-lo a recollir.

CRÒNICA

La guerra

FA una setmana justa que us deia, estimats lectors, que la gran batalla seguia el seu curs normal, com una gàstrica cansonera. Fa una setmana justa que gairebé en feia una altra de justa que la situació dels exèrcits bel·ligerants, en terres de França, era, kilòmetre ensà, kilòmetre enllà, la mateixa d'avui:

L'ala esquerra avançant, el centre resistint, la dreta res de nou. Si la dreta reculés, el front de batalla semblaria una virolla i el moviment devindria comprensible per a tothom. Ara és un trencapans. No's parla més que d'una ala: una ala en la qual els francòfils hi hem posat totes les nostres esperances. Però, tant esperar sobre una mateixa ala, ve que cansa.

Les agulles de les banderes que'ls estrategues casolans tenen clavades en els mapes, s'han rovellat, i això és desesperant. També ho és pels combatents. Nosaltres, emperò, quedariem tranquils sols sapiguent d'una manera certa quin dels dos és que no porta pressa.

A la força, aquest cop, no's tracta de fer les coses a la babalà. Els alemanys se atrinxeren, els francesos també, i, com que plou, els soldats, uns i altres, han posat arrels.

Dins Alemanya, aquesta calma, deu produir una impressió dolenta. La promesa de fer-ho bé i depressa els tindrà impacients.

Aquests dies, emperò, poden apuntar-se'n una. La destrucció dels creuers *Abouquin*, *Hogue* i *Crecy*. Ah, diable!, els flemàtics anglesos hauràn renegat aquesta vegada. La catàstrofe, amb tot, ningú l'ha explicada encara; els uns, segurament, perquè no siguin descobertes les seves manyes, i els

EL SENYOR ESTEVE NEUTRAL

—Mai que vinguin per aquí a Barcelona .. veuen?... això és la Sagrada Família.

altres per no confessar que han tingut una hora tonta. Badar o no badar, heu's-aquí la qüestió.

Els aviadors alemanys han tornat a passejar-se sobre París. Això s'és fet aprofitant la boira. Dintre poc, aquests aucells mecànics, faràn com les cigonyes: senyalaràn mal temps.

Pot-ser sigui més cert això de lo que'ns creiem; car en aquest instant compareix un amic que amb vèu consternada ens diu així:

—*Ens* han romput el centre!

El *nostre* centre és el mateix d'en Jofre, naturalment.

La nova ens ha deprimít de tal manera que hem estat a punt de començar una altra Crònica o, millor, de deixar-la córrer.

Serà cert? La fè en la victòria definitiva dels aliats i en aquella ala dreta prussiana, que encara recula, ens ha retornat l'aplom.

Segueix la propaganda de la marca de fàbrica Zepelin.

Ara els passen per sobre Varsovia, Olosh i Gant. Tirant bombes, és clar; però ha d'arribar un jorn que aquestes enormes màquines aèries sols serveixin per a llençar prospectes sobre les multituds i omplenar l'inflor de la seva panxa enorme de grans lletreros anunciadors.

Sembla evident que'l kaiser se n'és anat a Prússia a dirigir la campanya contra'ls russos.

Segons conten, el kaiser se proposava fer la seva entrada triomfal a Nancy. Enfront de la ciutat cobejada, al mig de trenta mil genets, sencers, mudats, sense una nafra ni un estrip, esperava l'hora de la rendició per a espeterrar als vençuts amb la seva brillant escorta.

Ara, a manca de Nancy, molt serà que no trobi un mal vilatge de la Polònia russa, per a esmersar els trenta mil cavalls i la seva teatral formació.

També es diu que, a Nubecourt, els alemanys han violat la tomba de la família de M. Poincaré, soterrant-hi a alguns dels seus soldats morts en les últimes topades. El fet, segons com se miri, té un significat molt distint. Lo indubitable és que, d'èsser certa la nova, els alemanys devien proposar-se alguna cosa.

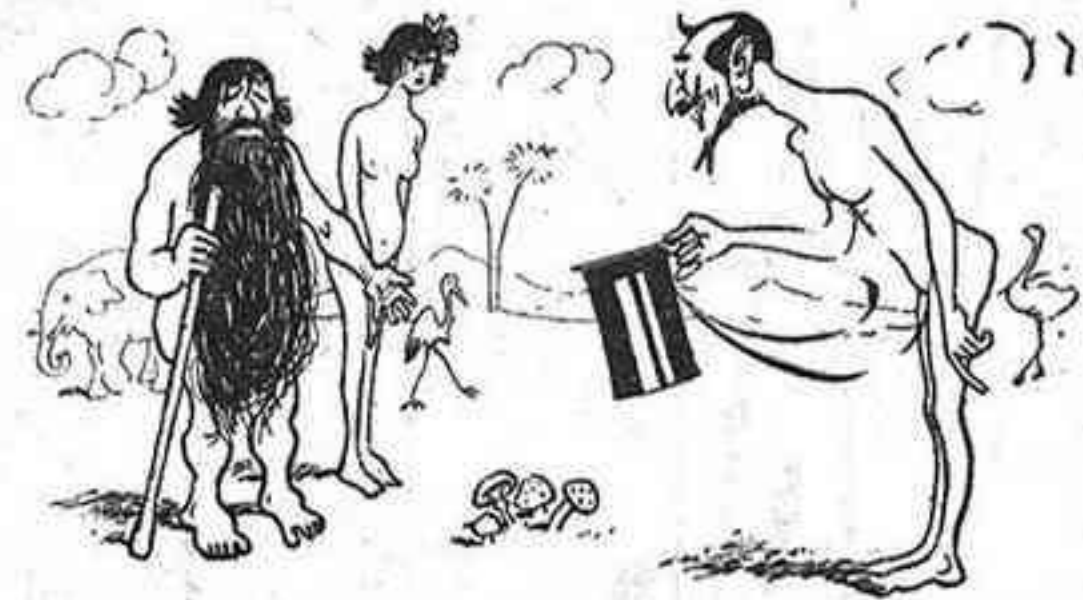
L'enterrament dels soldats en la tomba on reposen les cendres dels avant-passats de M. Poincaré té traces

d'una macàbrica sobtilesa. O vol dir que'ls soldats alemanys se mereixen la tomba d'un President de República, i en aquest cas a l'honorar als soldats s'honora al President, o vol tenir aquesta profanació un aire de befa per als morts il·lustres i pel seu hereu en vida.

En aquest cas els alemanys haurien fet mal fet de servir-se de les despulles dels seus hèroes. Un goç o un cavall realitzava l'escarni amb més el·loqüència, i amb tota aquella claretat que precisa, per a no deixar dubtes cruels sobre'l significat de la gesta.

Però tal volta ni la tomba de la família d'en Poincaré és a Nubecourt, ni Nubecourt és al mapa, ni els alemanys estan en estat de dedicar-se a complicadíssimes ironies de gust deplorable.

P. BERTRANA

Anatole France opina sobre la guerra

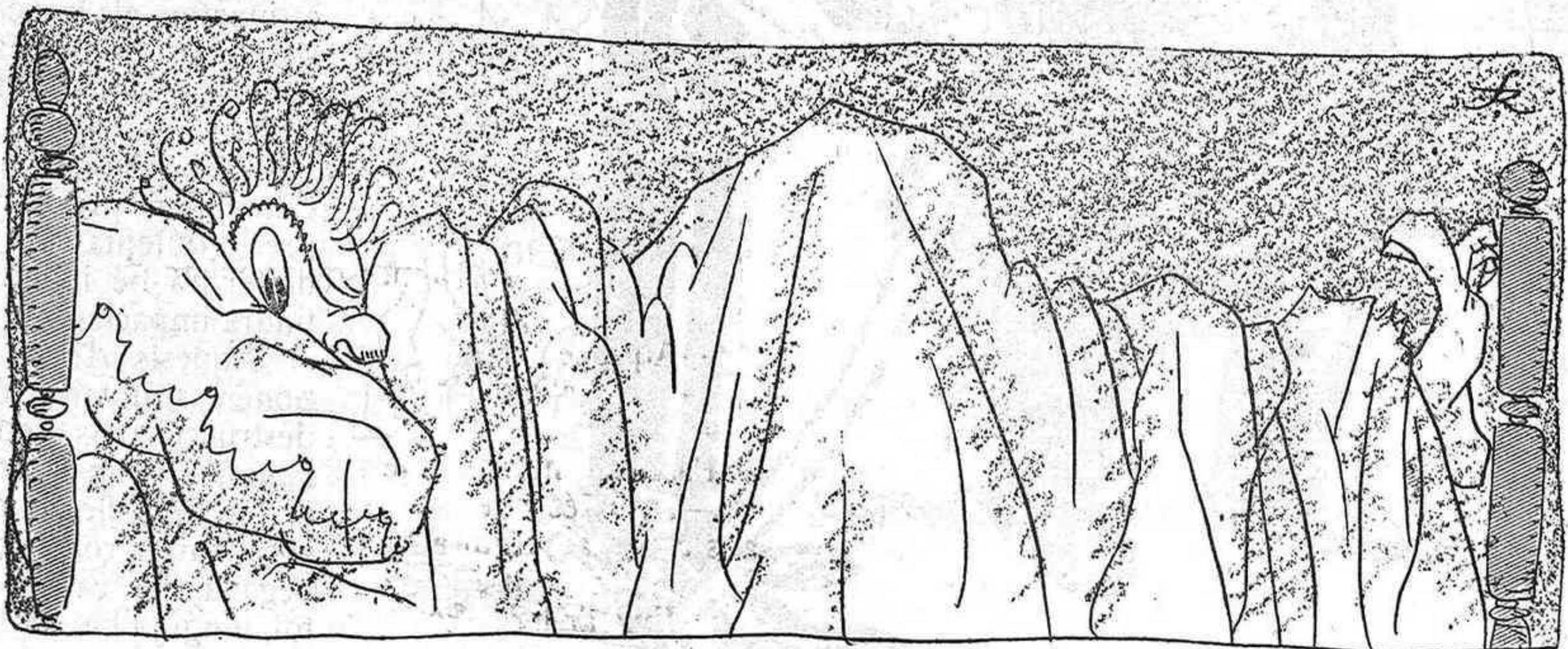
En una carta que ha enviat a la premsa, com a protesta per la destrucció de la catedral de Reims, escriu l'il·lustre pensador francès, primera figura de l'intel·lectualisme europeu:

«Els barbres ho han fet malbé tot, ho han destruït tot. Invocant el Déu del cristianisme, han incendiat un dels més magnífics monuments aixecats pels cristians.

»Amb aqueix fet s'han cobert d'una infàmia immortal, i el nom de teutó ha esdevingut, per aqueix fet, execrable a tot l'univers pensant.

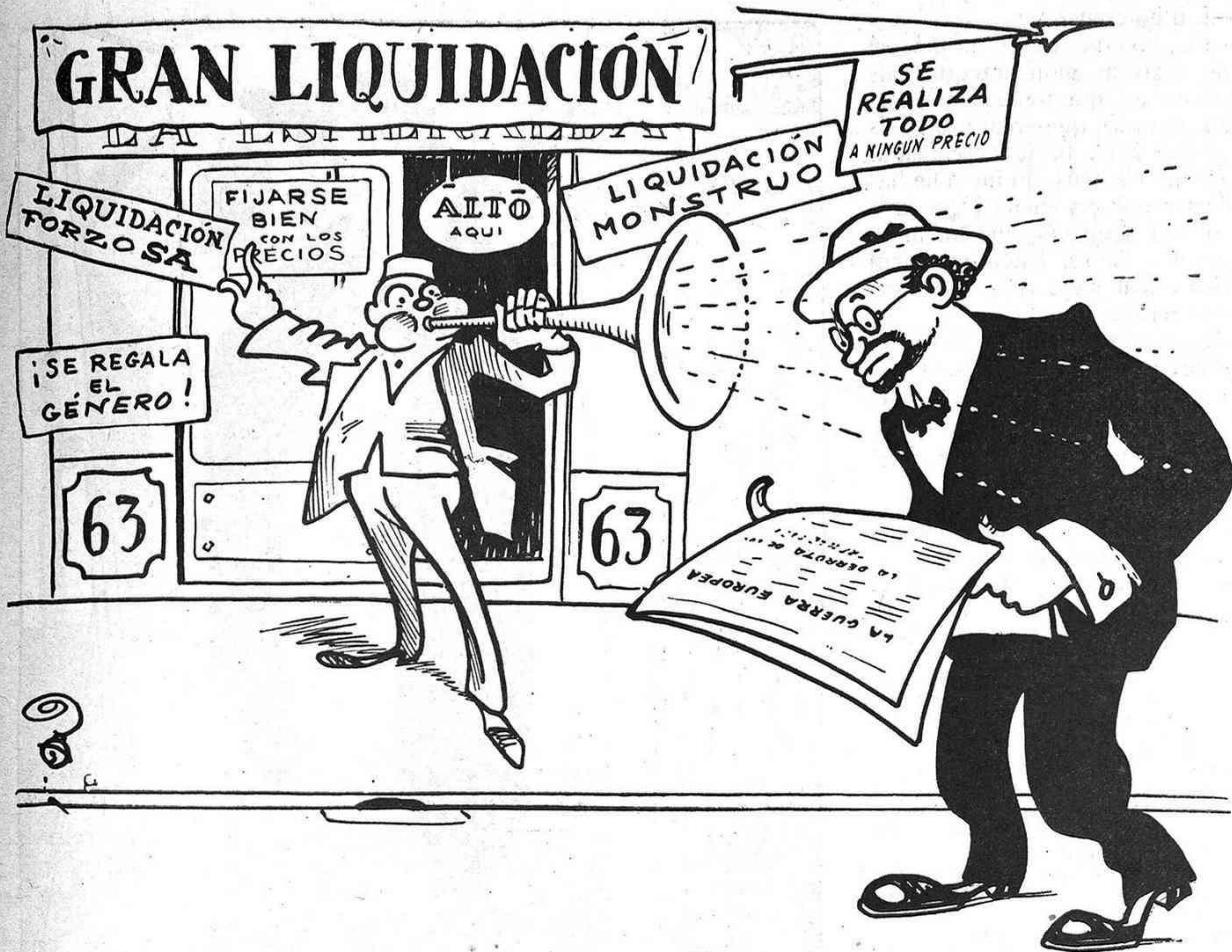
»¿Qui és capaç de dubtar, ara, que ells són els barbres, i que nosaltres anem a la lluita en defensa de la causa de l'humanitat?»

ANATOLE FRANCE

UN QUE S'HI TROBA BÉ

—Ja ho he dit i no me'n desdic! per més que risquin i per més que rasquin, jo no'm moc de la neutralitat.

ESPECTACLES BARCELONINS

El botiguer.—*Apa, señores, vayan entrando... o sinó jo no'n podré sortir!*

Dos... enemies?

És mitja nit.

En la soletat immensa dels camps, que'ls dèbils raigs de la lluna mimvanten il·luminen apenes, un jove soldat francès camina lentament a la ventura. Se sab que l'enemic és lluny, i mentres el seu regiment reposa a l'abric d'una masia veïna, el bon soldat, atret per l'encant de aquelles planes, que li'n recorden unes altres que ell coneix molt bé, passeja, somnia, divaga...

De prompte, al deixar un petit marge que les canyes coronen, un home apareix al seu davant. És un soldat, com ell, i com ell, jove, ferm i àgil; però no és del seu regiment, ni de la seva divisió, ni de la seva «banda». És, tot simplement, un soldat alemany.

Els dos homes se miren fitament, donen alhora un pas endavant, i un crit ofegat, un crit de joia i de sorpresa, surt a un temps de les seves boques.

—Paul!...

—Fritz!...

Amics de tota la vida, fills i moradors de dos pobles veïns que la frontera separa amb sa invisible línia, com pogueren jamai imaginar-se, allunyats mesos hà per la guerra, que la sort, en aquella hora serena i tranquil·la, tornaria, amorosa, a juntar-los!

—Però... que sou per aquí, Fritz?

—Sí. A l'altra part d'aquest bosquet reposa el meu esquadró, cansat de tot un dia d'exploracions, i anades i vingudes. I tu, què fas?

—Res. Mentres els meus dormen, he volgut donar una passejada. Són tan bonics aquests camps, i és tan dolça la quietut que aquí es respira!...

Unes pedres que voregen el camí els brinden amable estada. Els dos soldats s'assenten.

—Qui ens ho havia de dir, eh, Paul, que un dia ens veuríem l'un enfront de l'altre, jo amb un mauser, tu amb un lebel, convertits per l'atzar en terribles adversaris!...

—Es cert!... Tan amics que havíem sigut allà baix!...

—Aquelles gresques que armavem els diumenges!...

—Aquelles anades a la font dels Sàlzers!...

—I els balls de la festa major del teu poble!...

—I els tiberis de la festa major del teu!...

Passa un moment de silenci i en Fritz torna a parlar.

—Per més que rumio, no ho puc comprendre. Que sabs com ha vingut aquesta guerra?

—No. Diu que Alemanya vol eixafar a França.

—Eixafar-la?... Per què?

—Perque sí. No ho sé.

—Per allà diuen que és França la que'ns ha buscat bronquina.

—I tu ho creus?

—Jo... no crec res. Jo no més sé que'ns estavem molt tranquils als nostres pobles; que treballavem, que teníem promesa, que erem molt feliços... i que ara... tu te n'has hagut d'anar amb els teus, jo me n'he hagut d'anar amb els meus, i que ja fa vuit o deu setmanes que anem de l'un punt a l'altre, batent-nos, fent foc i no veient altra cosa que horrors i miseries.

—I qui en té la culpa d'això?

—Vés a saber!... Les fronteres...

—I què són les fronteres? Que les has vistes mai, tu?

—No; però diu que sí que existeixen.

—I per què han d'existir?

—Perque se sàpiga bé on acaba una nació i on comença l'altra.

—Jo no'n tinc cap necessitat de saber-ho, això.

—Jo tampoc, amic meu, jo tampoc!...

—Amic?... Però... que vols dir que podem esser-ne, ara, d'amics?

—Ara i sempre!... Per què no?...

—Es veritat!... Ara i sempre!...

Però demà, qui sab si una bala del teu mauser, del mauser del meu amic, m'enviarà a l'altre barri!...

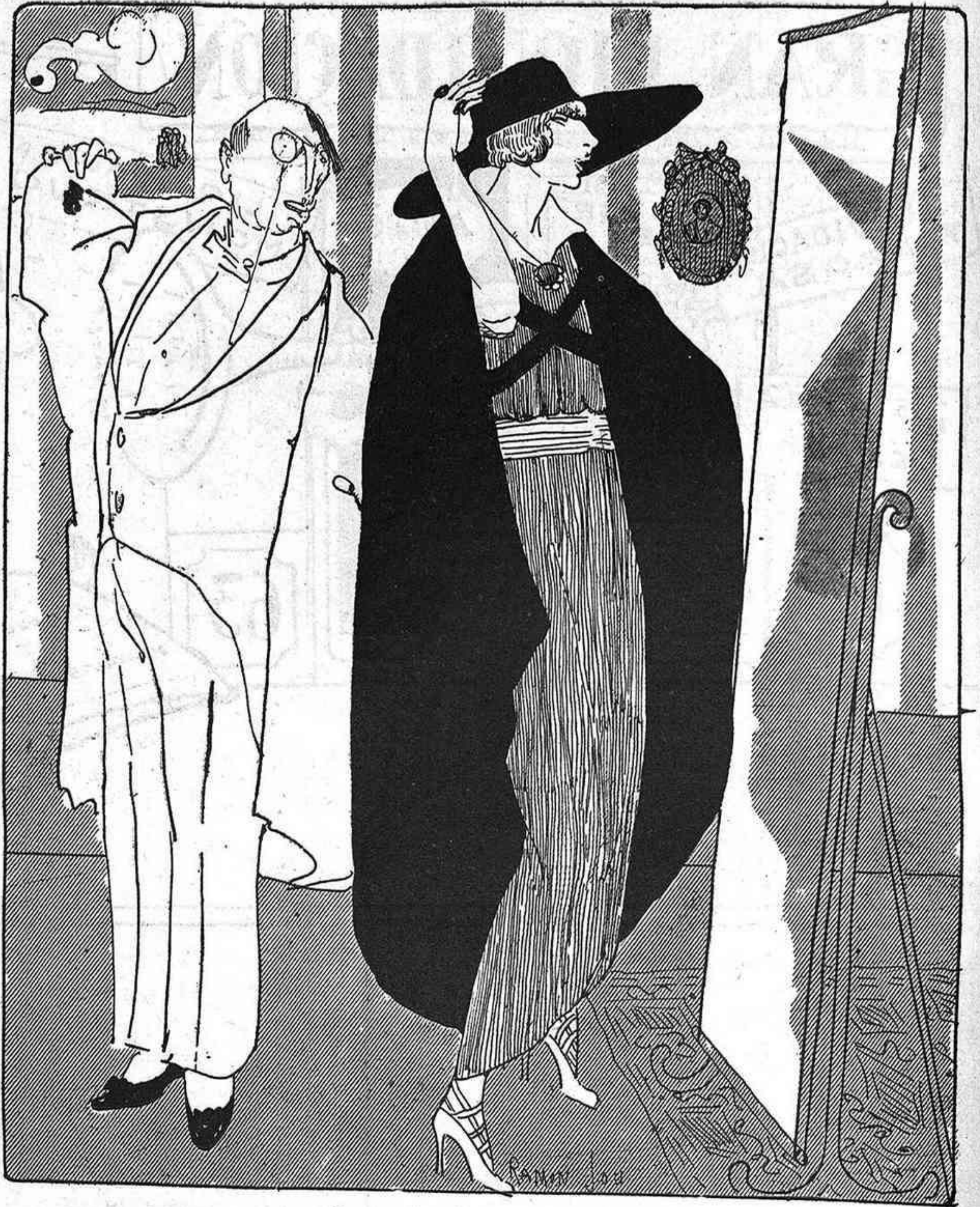
—O una bala del teu lebel m'hi enviarà a mil!...

—Maleïda sigui la guerra!...

—Sí; maleïda, mil voltes maleïda!

En aquest moment, la lluna, compassiva, s'amaga sobtadament darrera d'un núvol, per a no veure com a dos homes forts, sapats, joves, se'ls omplen els ulls de llàgrimes.

A. MARCH

ELS INTRANQUILS

—Ara sí que penso que va llarc això.
—I és clar, donal!... Qui els fa resistir tant, an aquests beneïts de francesos. Ja veuràs com són capaços d'amargar-nos el gall de Nadal.

Indis en llibertat

Són cinquanta-tres; arribaren a Palma, embarcats en un vaixell alemany, que's recollí, com coloma astorada, en la suau badia que serveix de catifa a la ciutat de la catedral vermella.

Anclat el barco, s'entregaren al descans; però, com que l'ociositat és la mare de tots els vicis, al cap de pocs dies, ells, que no feien res, començaren a trobar-ho malament tot.

I protestaren. Primer rondinant per qualsevol motiu, deixant el ranxo d'a bordo, negant-se a fer la neteja, etcètera.

Els dies anaven passant, i l'ociositat, sinó creixia, seguia. El sol se'ls hi ficà al cap i es sublevaren.

Entre ells i els mariners blancs començà una batalla. El capità demanà socors. Li fou donat, i els indis, ben lligats, varen saltar en terra.

—I ara què'n farem?—va dir algú.

Quan a l'«illa daurada» se fan aqueixa pregunta, la resposta no falla.

—A Barcelona falta gent.

I aquí els tenim. Són guapos, forçuts, ben plantats; però rabiosos.

Figureu-vos que llencen les crostes de pa, dient que són impures.

Impures aqueixes crostes de pa, que'ls nostres medicants besen amb tant fervor!...

Figureu-vos que's peguen, se peciguen i es mosseguen ells amb ells.

Figureu-vos, finalment, que dos s'escaparen, dilluns, de bon matí, i espaordiren a tota fembra que a son pas trobaren.

Un amic nostre i de les eines curioses, ens deia:

—Voldria saber com era feta l'arma causant de la paüra femenil.

Home!...

R.

Del jardí dels humoristes

PINTURA MODERNA

Un dels més celebrats pintors cubistes, que avui disfruta d'una fama mundial, abans de que s'hagués inventat el cubisme es dedicava al paisatge naturalista.

Però cal observar que ja aleshores els seus dibuixos i els seus quadres respiraven una gran independència, doncs el seu llàpiz i el seu pinzell eren consagrats per complet a l'impressionisme, a l'ingenuïtat i a la sincera expressió de la Natura, del color i de la línia, sempre dominats pel subjectivisme. El seu art era un reflexe de la vida, però adobat en el seu interior; les visions anaven de fora a dintre, a dintre s'estilitzaven i eixien altra volta a fora plenes d'originalitat i de personalitat.

L'artista no era gaire comprès pel públic, però de

tant en tant venia algun quadre: no venia com en Graner ni com l'autor de *Boria avall*, però venia.

Un dia, una senyora acomodada, que tenia la pretensió d'encoratjar i protegir als «modernistes», va comprar-li un gran paisatge, mol vistós en el qual s'hi destacaven triomfalment uns arbres de color de rosa, un cel violeta que enamorava i un camp d'herba blava que... deia «menja'm».

La senyora, tota satisfeta, va fer penjar el quadre en el lloc preferent del seu saló. Espeterrant!... Feia l'efecte d'un castell de focs artificials.

Al cap de poc temps, un pintor conegut de la senyora va anar de visita a casa d'aquesta.

—M'agrada aquest paisatge, però el trobo trist,—exclamà l'artista.

—Vol dir?

—Sí, senyora, sí. An aquesta carretera que travessa la plana, un parell de figuretes hi donarien molta animació.

—Això raï!... Si'm volgués fer l'obsequi vostè mateix...

—Prou!... No faltava més!...

I el pintor amic de la casa va afegir al quadre un pagès i una noia que anaven al mercat.

L'endemà es trobaren al Círcol Artístic els dos pintors.

—Ja ho sabs, noi, que he col·laborat amb tu en un quadre?

—Quin quadre?

—Aquell que vares vendre a la senyora X. M'ha fet posar dues figures a la carretera.

—A la carretera?... Què has fet, desgraciat! Però si allò que travessa el paisatge no és cap carretera!... Si és un riu!...

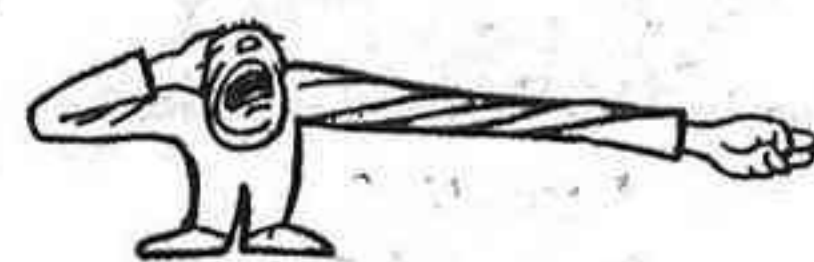
ADELÍ

ELS TRANQUILS

—Deu ésser horrorós quan s'arriba a l'atac a la baloneta...

—Tot és acostumar-s'hi. Fa l'efecte que menges caragols. El soldat és el caragol i la baloneta l'escuradents.

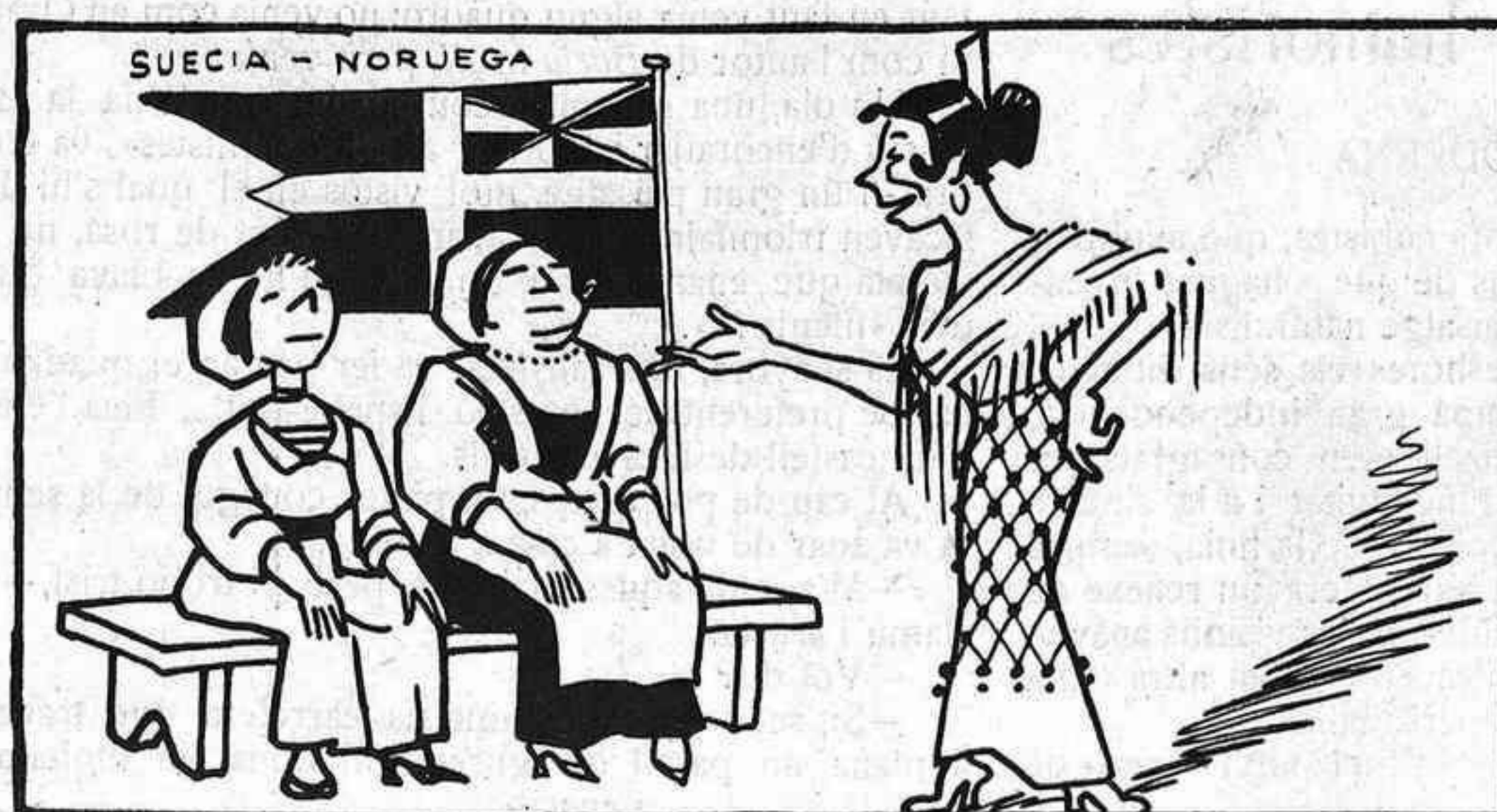

GLOSARI

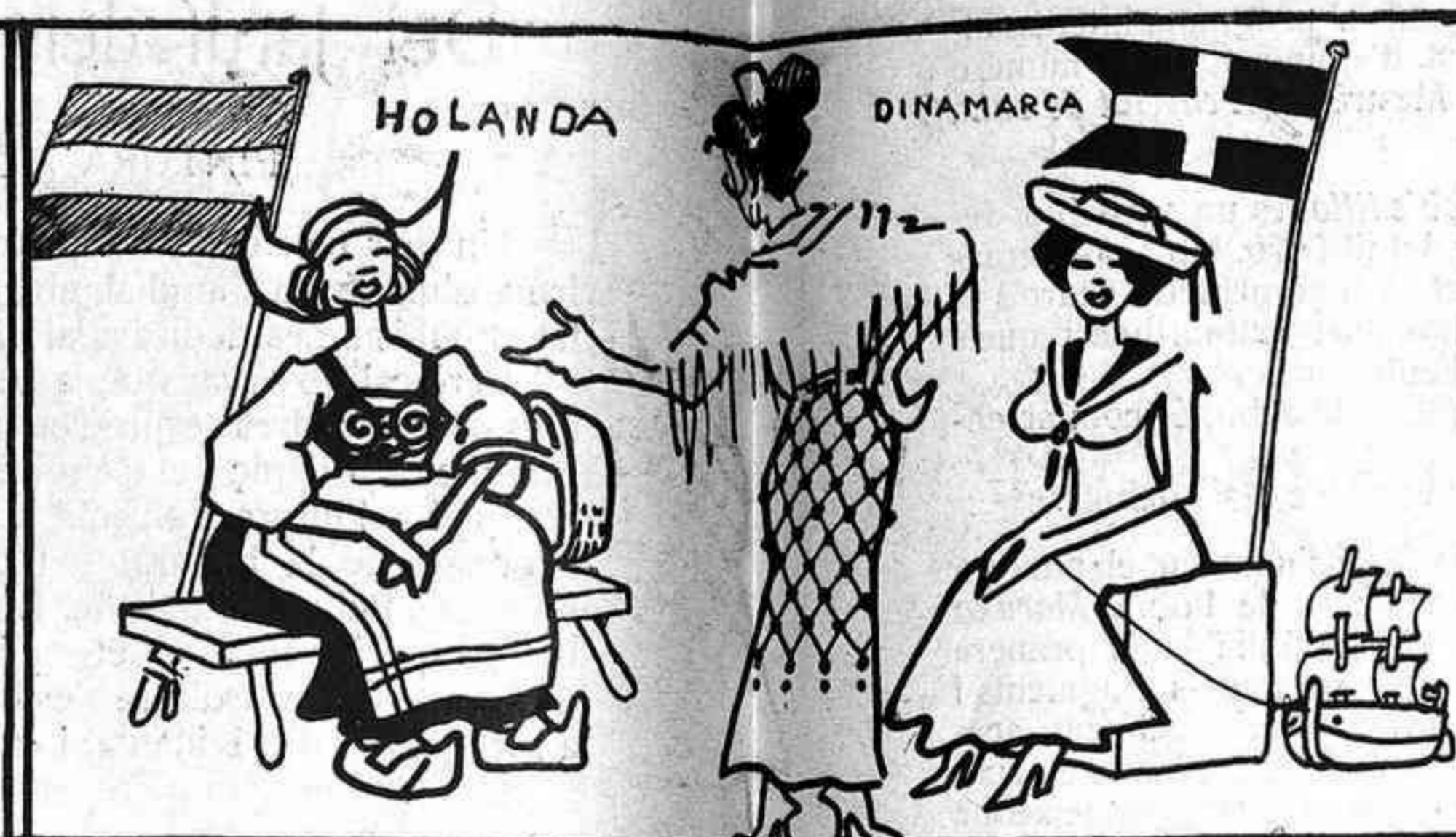
ESPURNES DE LA GUERRA

Tots els enamorats de les coses venerables, tots els devots de la bellesa, han protestat amb planys de dolor de la destrucció i enfonsament de la catedral de Reims. Plany ben tristament platònic, ja que'ls homes que's diuen pràctics, amb tal d'anar allí on se proposen, no'ls hi fa res d'anar trepitjant les coses més belles de la ruta.

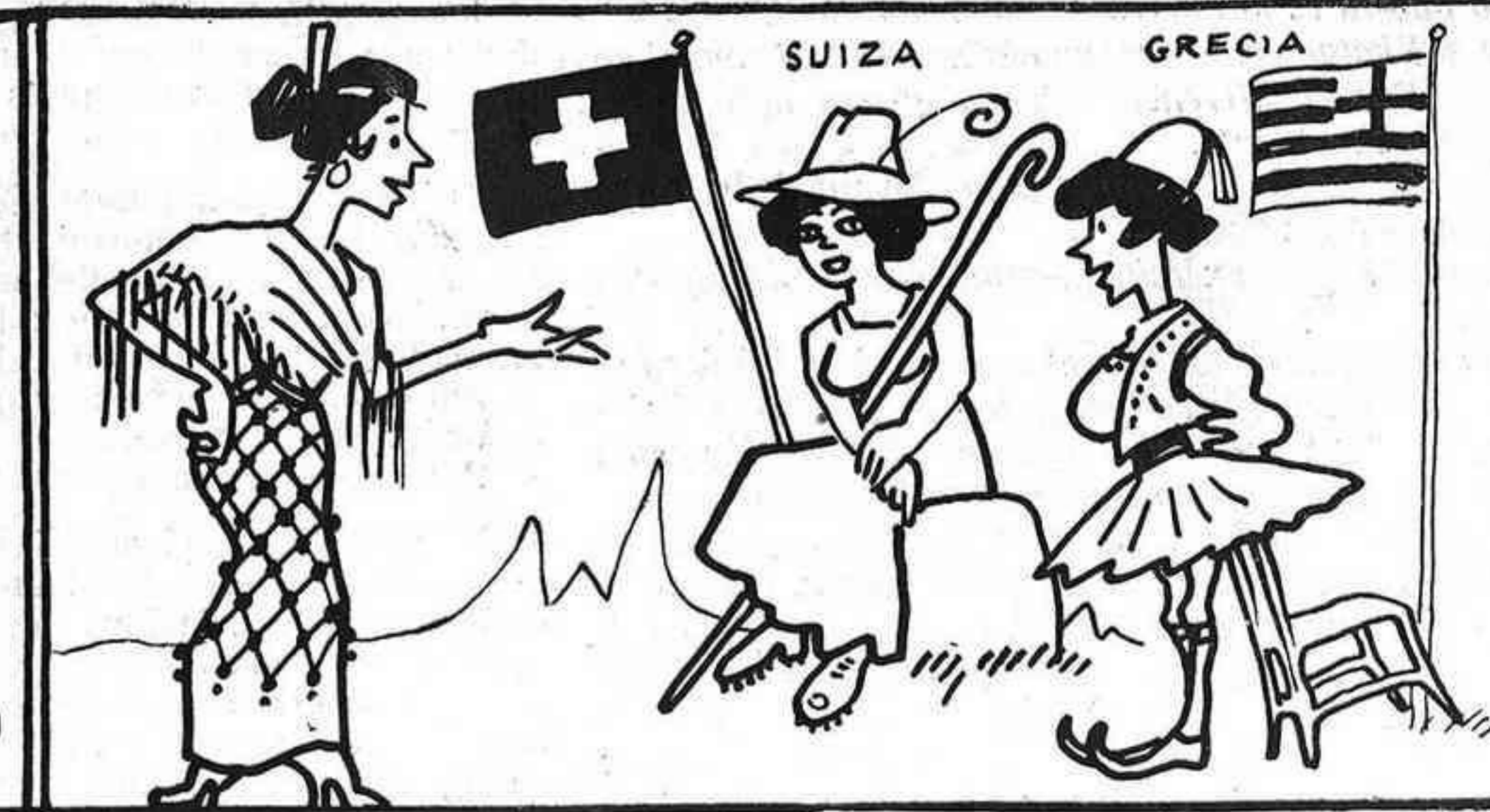
—Val més la vida d'un home— diuen ells—que totes les obres d'Art. Com si fossim, els que protestem, els que matem a aquests homes.

—Anem al grà: Vostès són neutrals, com jo mateixa, però... ¿per qui senten simpaties?
—Pels aliats.

—I vostès?
—Pels aliats.

—I vostès?
—Pels aliats.

—I vostès?
—Pels aliats.

—I vostès?
—Pels aliats.

—I vostè?
—Ah, no!... Jo simpatitzo amb Alemanya!

—Ja estem entesos, doncs. Ara, qu'ens costaria de treballar per la pau, demanant-la, exigint-la... de la manera que fos?

—La guerra és la guerra—també van dient.

Com si l'haguessim proclamada nosaltres, i com si no hi hagués d'haver diferència entre la guerra dels zulús i la dels pobles civilitzats.

—Una catedral és ben poca cosa, davant de la força d'un exèrcit—repeteixen.

Com si hi hagués exèrcits possibles que fossin capaços de fer-la.

Ni un home, ni un exèrcit, ni una nació poden fer una catedral, sinó tenen esperit per a fer-la. Poden fer exèrcits per a destruir; però no se'n fan per a crear. Un poble pot tenir la pedra, però no l'ànima per a modelar-la.

Hi hà voltes que un home val més que la seva obra; però altres no. Si entre en Roux, o un Genner, per exemple, hagués hagut de morir l'home, o l'obra, hauria hagut de morir l'home. En Genner, o en Roux, amb ses vacunes que havien de salvar tants exèrcits d'infants, desarmats com les flors, ja havien donat el seu fruit; doncs, mateix que'l blat en el mes de juny, havia de morir el blat i no l'agram; s'havia de venerar la planta i s'havia de guardar el fruit; s'havia d'enterrar el cos i s'havia de conservar l'ànima.

Hi hà monuments, com el de Reims, que valen tant, no com un home, sinó com tants que no siguin capaços de crear-lo amb tanta bellesa. De soldats útils per a destruir, les mares en crien cada dia; d'artistes dignes de posar pedres que les vagin a venerar els segles, tan sols l'atzar o la providència en fa néixer un, com un cometa; els canons se fan amb diners i les catedrals se fan amb fè, i, sinó, mireu la de Reims: segles i segles per a construir-la i quatre bales per a aterrar-la.

L'obra de l'home no hi hà dubte que sempre és la flor d'aquell home, i que val més la flor que dona fruit que la planta que's torna cendra, i per això plorem més aquelles pedres que an els que han tingut el cor de pedra.

Ademés, és obra de justícia el planye'ns del seu enderroc. El soldat s'hi torna, a la guerra, i les obres d'art no s'hi tornen. Les obres esperen, ensenyen. Són les fites que van marcant que'ls que hi han passat no eren salvatges. Són les tombes de les coses grans.

Més que un fusell a davant d'un home, ens desespera i ens indigna una escupinada a un mort. I si la llosa és l'obra del mort, l'esperit fet pedra o fet estatua, les llàgrimes se'ns tornen ira.

La catedral de Reims era un esperit petrificat an el cor de França, i l'han escupida a canonades.

Han esborrat una catedral, però les senyals de les bales no s'esborraran mai més de l'Historia.

XARAU

PRINCIPAL.—S'han publicat els cartells amb la llista completa de personal. Senyores: Ferrer, Baró (A.), Faura, Casals, Hernàez, Mora, Pla, Prunell i Salinas. Senyors: Santpere, Nolla, Aymerich, Daroqui, Ginestet, Capdevila, Zanon, Delhom, Roca, Fernández, Serrat, Boix i Torrens.

Estrenes en preparació: *El gat dels frares*, *Los tres mosqueteros*, *L'últim Rovellat*, *El pare Pedàs*, *El fi de l'amor*, *La santeta de Solsona*, *Xàfeg de fills*, *La noia ho vol*, *L'auca del senyor Esteve*, *La santa soletat* i *Tres i no res*.

Inauguració demà, dissabte, amb el programa interessantíssim que havem tingut el gust d'anunciar en el número passat: *La viola d'or*, de Apelès Mestres, i *L'envelat de baix*, de Santiago Rusiñol.

TÍVOLI.—Aqueix intrèpit *Robledillo* és un veritable «fenòmeno». Fa lo que vol damunt del fil-ferro. No's pot demanar més seguretat ni més llestesa. Val la pena de veure's el treball incomparable d'aqueix homenet extraordinari que's mereix ben bé el títol de rei de l'equilibri.

Amb números aixís, sensacionals de debò, és com arrencarà triomfalment la temporada.

Per a aquesta setmana s'anuncien cinc o sis debuts.

NOVEDADES.—Com deixàrem insinuat en el número de la setmana passada, tota l'importància de l'obra *Maruxa* es deu a la música. Així ho entengué'l públic ja la primera nit, ovacionant a l'autor després dels principals fragments i al final de tots els actes, i acompanyant-lo triomfalment, acabada la funció, rambles avall. I és que'l mestre Vives en això de suggestionar a l'auditori hi té la mà trencada; coneixedor de tots els efectismes musicals i de tots els ressorts harmònics, compòn i instrumenta pensant en el gros públic, al qual domina sempre que vol i de la manera que li dona la gana.

La partitura de *Maruxa* no mostra una gran originalitat en els temes ni és tampoc gaire sincera, però és clara, elegant i brillantíssima, condicions precises i indispensables per a arribar al cor dels espectadors. Si així no fos, l'obra de referència cauria ja en el primer acte, doncs el llibre del senyor Frutos, amb tot i resultar, literariament, d'una discreció ben ponderable, no pot ésser més fluix ni més innocentó.

Els fragments més notables de l'òpera *Maruxa* són el duo de la primera escena, tractat molt poèticament i atapat d'unes delicadeses melòdiques que recorden el duo d'amor de *La Walkyria*, la cançó del *Golondrón*, molt típica i molt Vives, el preludi orquestral del segon acte, efectista de bona mena, i un coro inspirat en temes gallecs que'l públic obliga a repetir cada nit.

L'interpretació ens semblà quasi perfecta, distingint-s'hi notablement les senyoretetes Lloró i Betoré i els senyors Banquells, Genovés i Ferret.

La presentació mereix alabances: tant el decorat com el vestuari aconseguen il·lusionar als *morenos*.

ESPAÑOL.—Vetaquí que dissabte passat, la companyia de *vodevil* va estrenar *Les dones de palla*. I vetaquí que segons els crítics dels diaris i segons el públic que hi va riure de valent, tothom ha d'estar conformes en que l'obra va ésser un èxit. Però vetaquí que, sense saber per què, després de la tercera representació... paf!... s'apaguen els llums i la regositjada temporada fa l'últim badall.

La veritat és que ni la presentació ni l'interpretació dels *vodevils*, a l'«Español», estaven a l'alçaria de lo que exigeix el genre.

Vetaquí!

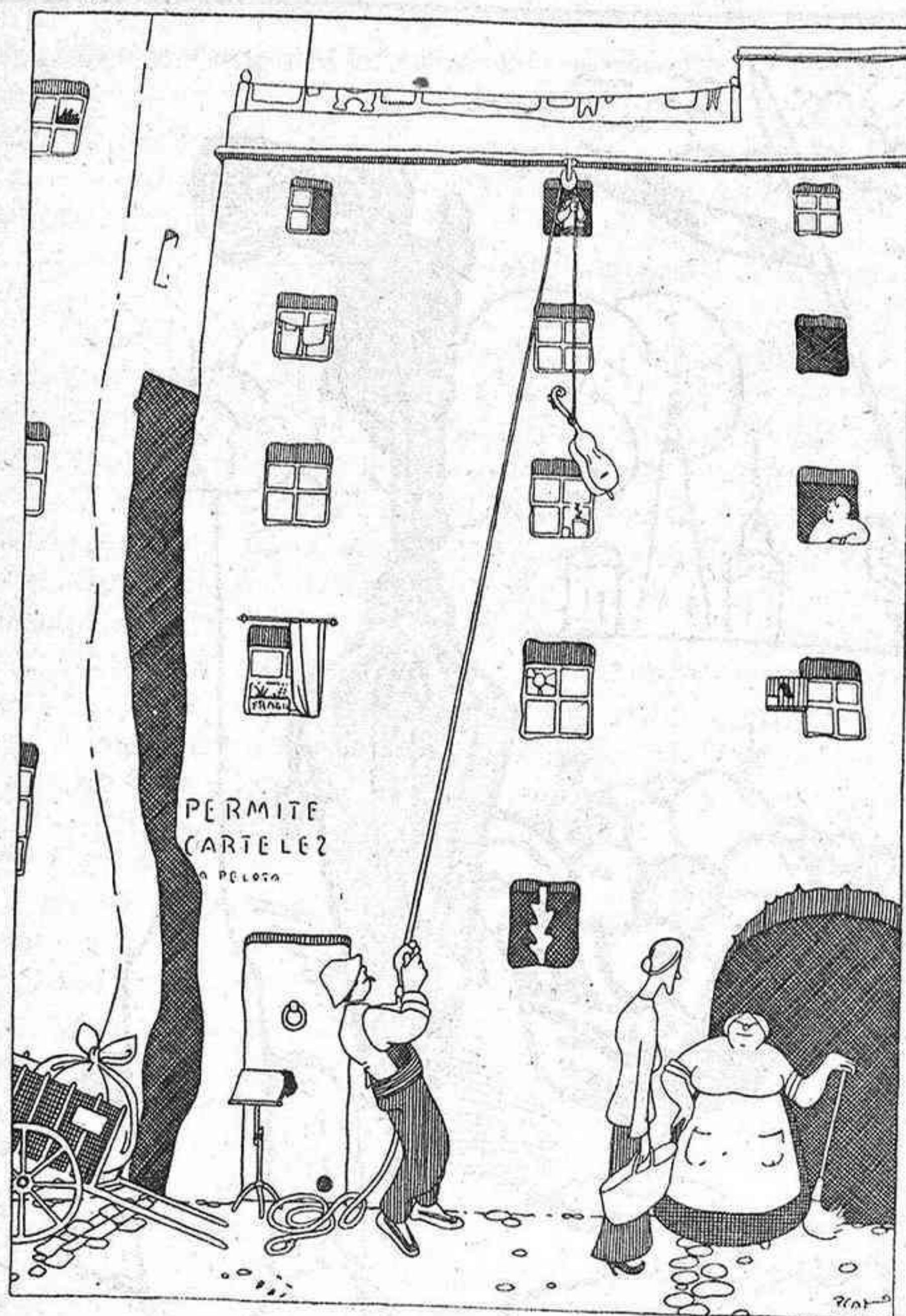
SCHOLA ORPHEONICA.—El dia 25 al vespre tingueren lloc els exàmens del solfeig i teoria que pertanyen a l'exercici de 1913 a 1914 i corresponen al curs gratuït que sosté l'entitat «Schola Orpheonica» de nostra ciutat.

La sala de la Schola's vegé en extrem concorreguda i els resultats foren brillantíssims, prestant a l'acte tot l'honor que mereixen per llurs constants treballs el Mestre Marçet, director de la Schola, la professora Na Dolors Durá i els mestres auxiliars Na Teresa Montané i en Claudi Soler. Cal dir no més que foren en nombre de 66 els alumnes que prengueren part en l'exàmen i no hi hà que afegir quant meritoria i útil és l'obra asídua de la referida entitat.

Quan s'hagi acabat la guerra, en els morters hi farem l'all-i-oli; amb les llances farem volar coloms; dels sabres ne farem falç per a segar, dels cascos fruiteres, dels revólvers de reglament punyos de paraigua; dels canons de barco xemaneies; dels canons de setí telescopis; de les bales bucs per a abelles; de les granades poms d'escala; i de la pólvora en farem focs artificials per a celebrar la pau.

EL VEÍ ARTISTA

—Crec que tenim un gran music al quart pis?...
Què toca?
—Per ara diu que no més toca les conseqüències de la guerra.

En Gabriel D'Annunzio

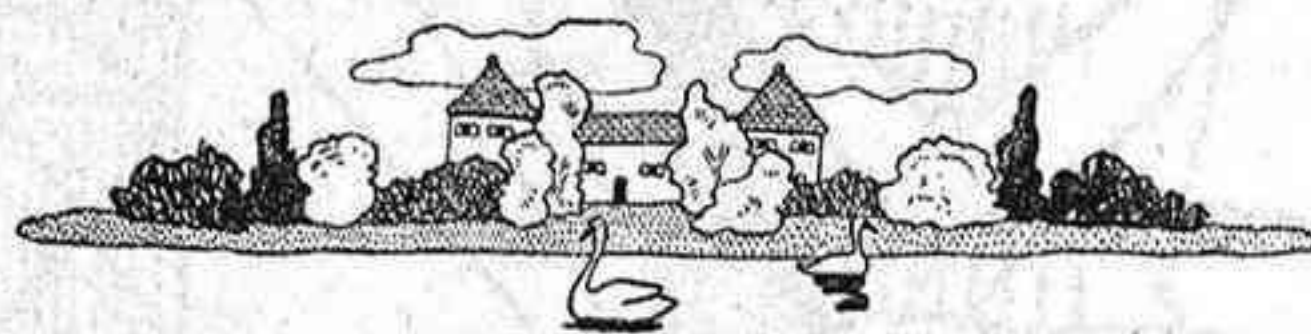
opina sobre la guerra

«No sé si haureu observat en el rostre dels soldats francesos els vells caràcters d'aqueixa bellesa que s'expandeix sovint de dintre a fora mercès a l'energia i a l'amor. Es una aparició tan extraordinària que no recordo haver experimentat mai davant de cap espectacle una emoció més forta. Ara, com en altres ocasions de la història, es mostra perfecta la relació ideal entre l'aspecte de la terra i l'estructura dels que se sacrifiquen per a defensar-la. La duresa de les montanyes, el curs dels rius, la forma de les valls tot sembla integrat en les pulsacions de la seva vida civil.

»Heu's-aquí el miracle francès. En cada un dels vostres soldats s'expressa tota la França amb tots els seus hèroes anònims. Llurs fresques ferides ¿no són per ventura les ferides de la raça, les més profundes, que tornen a obrir-se en llur carn i resplendeixen de nou? No puc menys de pensar en això quan veig una *camilla* enjoiada interiorment per un somriure de soldat ferit, somriure que recorda altres somriures que en un matí de primavera haureu vist nèixer en les plàcides estatuës de les vostres catedrals.

»I comparo aqueixos infants lluminosos amb els monstres repugnants que semblen fills de hienes que s'hagin acoblat amb porcs, tal com abans se creia que els Huns eren fills de bruixes acoblades amb diables. I no puc menys d'apreciar la diferencia.»

G. D'ANNUNZIO

En fresc

En realitat de veritat no podrà pas queixar-se de fogots, el meló nostre d'avui, que no tenia d'ésser pas d'avui, sinó d'ahir.

El tal meló era (*r. i. p.*) una gran peça: verd, allargat, tou dels extrems, amb unes ratlles blanques estriades i un pès com un vedell.

Ben lligat, com és de consuetut, amb un davantal nèt de bugada, el ficàrem en la galleda i l'arriarem pou avall. Se va dinar arròs, musclos, pollastre amb xamfaina, tot ben combinat amb les olives arbequines, els tomàtecs i els raves.

I ara el meló!

Anem al pou, estirem la corda, puja la galleda, i... *naranjas!*... La galleda és plena d'aigua, el davantal penja de la nansa com una bandera mullada i la víctima es passeja lliure per les negres i fresques aigües que són el cristall d'aquell telescopi que fita cap endins.

Uns diuen que ja'l veuen. Aleshores lliguem un cove i l'arriem avall.

Res: la lluna en un cove.

Provem un cerca-pous, tractant de pescar-lo com si fos un rap.

Res.

A tot això, el sol pica, el ventrell demana el cafè i la «canya»; però és tan difícil renunciar al meló.

I un baixa al pou.

—No caiguis!—li diem.—Ten compte!... Alerta els peus!

Ja està; l'hàbil gimnasta puja, triomfador, amb la fruita a la mà.

—Som-hi?

—Homes, voleu dir, ara?... Ja som a mig pair. Esperem-nos, al vespre.

—Esperem-nos.

I el meló, ben lligat, torna a baixar al pou.

Ja som al vespre. S'ha acabat el sopar.

—Ah!, vinga el meló.

—Ja és aquí. Apa, som-hi.

—Homes, al vespre, meló?... Voleu dir?... Jo'l guardaria per a demà. Mengeu raims.

—Bé!

El meló torna a baixar al pou.

A l'endemà: ja s'ha dinat. El meló apareix a taula, tot cobert de gotetes d'aigua.

Mentres el tallen se sent:

—Quina olor!

Quan el mossega el primer, diu:

—Quina carbaça!

LETTA

ESQUELLIOTS

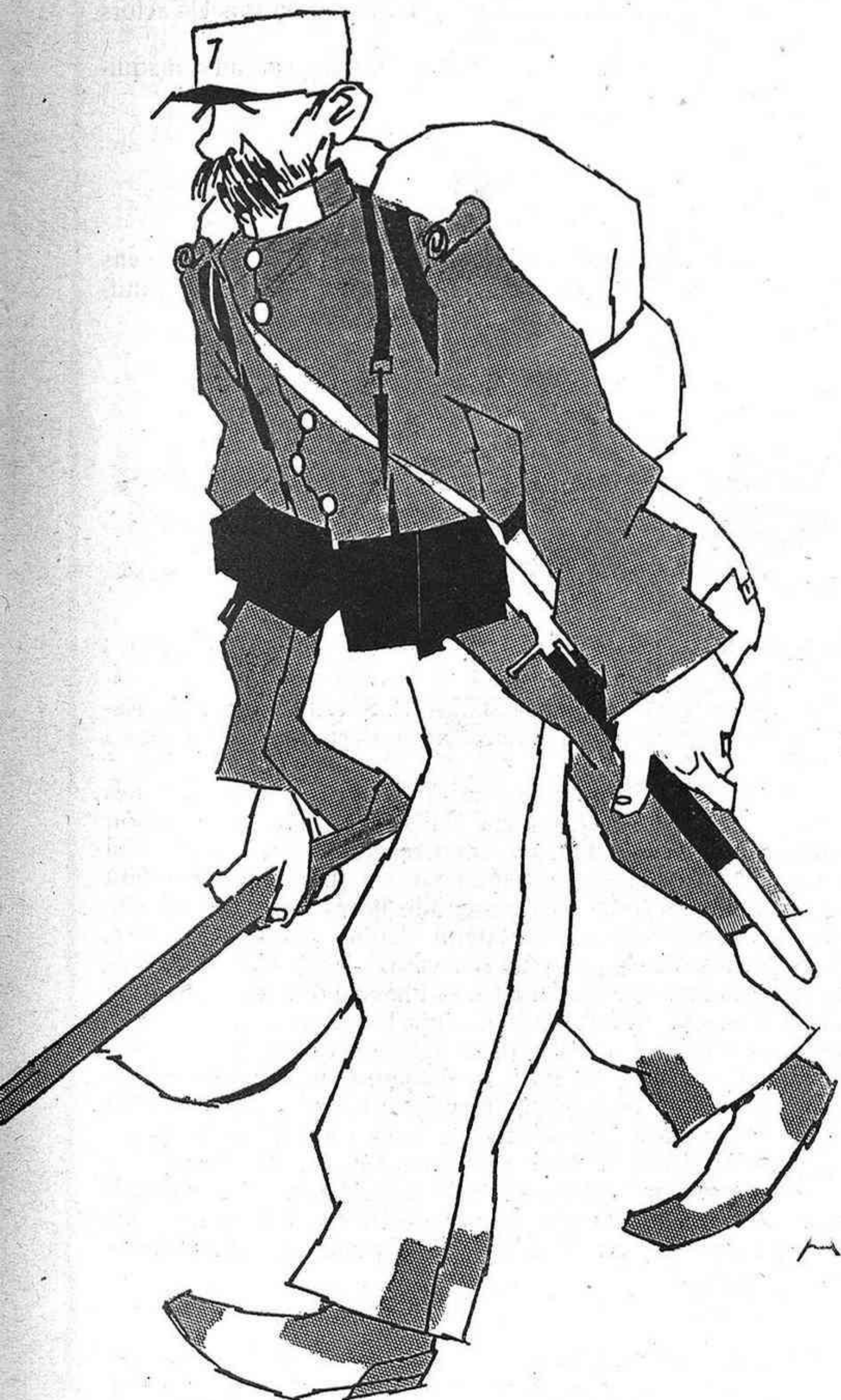
Amic llegidor: molt compte amb els tocinos.
Segons ens informa la premsa s'ha declarat, a Catalunya, una malaltia porquera que té per nom *mal roig*.

Per més que temem que, en les presents anormals circumstàncies, la gent no farà gran cas d'aqueixa epidemia.

Mal roig?—diràn—De *mal roig* estan atacades totes les potencies.

I no precisament per culpa dels tocinos.

Aquests dies, els barcelonins, ens havem donat el luxe de tenir una Assamblea d'Oftalmologia.

L'ULTIM AUSTRIAC

—Tinc fè que ja no quedem més que jo... i l'Emperador.

Bien pels oculistes!
En temps de bel·ligerancies i de neutralitats és quan convé tenir l'ull més obert.

Acabada l'assamblea, se'n poden anar a Madrid i operar la catarata d'en Dato.

L'Ajuntament ha acordat instal·lar una font pública al carrer de Portugal.

Portugal?...

Ja s'hi han pensat bé?

Ja saben si Portugal és una nació amiga absolutament desentesa amb els pobles bel·ligerants.

Mirin que'm sembla que Portugal fa molt l'aleta als aliats.

Ah, és que la nostra neutralitat no admet brometes!

D'aquí pocs dies quedarà dissecat i a punt d'ésser presentat al públic el cadavre del popular elefant *Avi* (q. e. p. d.)

Nosaltres votem per a que'l famós exemplar torni a ésser instal·lat en la mateixa gabià del Parc que tenia en vida.

Ja que no vé l'elefant substituït, el recomanat de la Cucufera, al menys que segueixi el vell.

I per a fer més il·lusió a la quitxalla podrien procurar que la trompa's bellugués automàticament. A dintre la panxa podrien rellevar-se uns homes que's mengessin els llonguets.

Més de quatre regidors s'hi prestarien.

L'invasió del fum d'estampa.

Diumenge arribaren a Barcelona cinquanta o xeixanta negres, súbdits anglesos.

Com que tots són pobres, el cònsul se'n hagué d'encarregar; aquest, per la seva part, demanà l'auxili del Governador, i el senyor Andrade'ls recomanà a la Societat Protectora de l'Infancia.

De tot lo qual ne podria venir una altra guerra entre castes. Perque això és tractar de criatures als negres.

Referint-se a l'actitut d'Italia, escriu en Gustau Hervé:

«Com si ho vegés: el vell rei Víctor-Manuel—aquell de Magenta i de Solferino, aquell que ascendí a sargent en la primera de les grans batalles—cada nit surt de la seva tomba, crida'l séu nèt, el Víctor-Manuel d'ara, i amb vèu cavernosa li diu:—«Desdixat!... Que no veus, que si no't decideixes a posar-te davant del moviment nacional en contra d'Austria, com jo vaig fer en 1859, demà tota l'Italia, des de'ls Alps fins a Sicília, es posarà a cridar «Visca en Garibaldi!... Visca la República!»?»

Quines ironies més estranyes té l'atzar!

Feia pocs moments que en un diari, especialista en assumptes de la guerra, hi havíem llegit un article que portava aquest títol:

«Què fan les esquadres?»

Quan vetaquí que, discret, callat com una serp cautelosa, arriba a les nostres mans un telegrama de Londres:

«Els submarins alemanys han tirat a fons tres grossos creuers anglesos».

—Vaja,—vàrem dir-nos.—Ja està averiguat lo que fan les esquadres.

Els submarins alemanys ataquen als creuers anglesos.

I els anglesos se'n van a fons.

Llegim, sincerament sorpresos:

«Continúan activamente los trabajos de restauración del cuadro de Fortuny, *La batalla de los Castillejos*, que estaba colocado en el salón de sesiones de la Diputación Provincial.»

Per lo que's veu, al famós quadro del gran pintor reusenc li fan dugues coses: el restauren i li canvien el títol.

Perque, abans, no se'n deia *La batalla de los Castillejos*, sinó *La batalla de Tetuán*.

Ha vingut a Barcelona, i s'ha presentat a l'alcalde, un veí de Berlín que té la pretensió de que se li adjudiqui el servei municipal d'incendis.

L'oferta és molt d'agrair, però—i no voldriem que en lo que anem a manifestar s'hi vegés la més insignificant violació de la neutralitat que amb tanta formalitat observem—tractant-se d'un alemany, en comptes de voler apagar els focs d'aquí, que encara no estan encesos, no seria preferible que pensés amb els focs de Lovaina, de Malinas i de Reims, que efectivament ja fa dies que cremen?...

Un diari estranger, parlant de l'emperador d'Alemanya, li diu «el qefe dels huns».

Es a dir que'ls alemanys són els huns?

I els aliats, doncs, què són?

Gedeón, molt amatent:

—Els altres.

Acaba de constituir-se, en la nostra ciutat, una societat que té per títol *Desperta, ferro!*

Molt bé!

Però, què'n treurem d'això si, en contraposició amb aquesta, hi hà tantes altres societats que's titulen—o es podrien dignament titular—*Adorme't, llauna?*

Entre polítics de pès
l'altre dia es comentava
(parlant de la guerra actual)
la destrucció de Lovaina.

Va terciar en la qüestió
en Cambó, que entre ells estava,
dient i deixant parats
a tots els que l'escoltaven:

—Els s'ho han buscat, sí senyors;
els hi està bé, per *lo... vaines*.

L'accidental Pich va passar revista a tots els cipals i urbanos de Barcelona.

Quina parada més *Kolossal!*... N'hi havia per deixar *parat* al Kaiser!

Per a que semblés més un acte guerrer fins hi havia una secció d'invàlids.

Va ésser com si el Kronprinz hagués passat revista després de la batalla del Marne.

Ha sigut denunciat *El Poble Català* per un senzill comentari de adhesió que va tenir a bé fer al peu de la nostra crida als artistes i intel·lectuals amb motiu de la destrucció de Lovaina.

Sentim la relliscada de l'estimat confrare.

D'un telegrama de l'Alcalde de París a l'Alcalde de Reims:

«S'ha consumat el crim. La vostra catedral ha sigut bombardejada. Les meravelloses escultures de sants, de reis i d'àngels, que perpetuaven el lleal somris de l'Occident, han volat a troços...»

Han volat a troços, és cert.

Però alguns d'aquests troços han anat tan enlaire que encara han de caure.

Al cap de qui cauràn?

Tothom ho sab: al cap del responsable.

A l'hora d'escriure'ls presents *Esquellots* continúa ferma que ferma la vaga de barbers.

I això no pot durar.

Barcelona aviat semblarà un gran teatre on tots els actors són *barbes*. Tothom se la deixa.

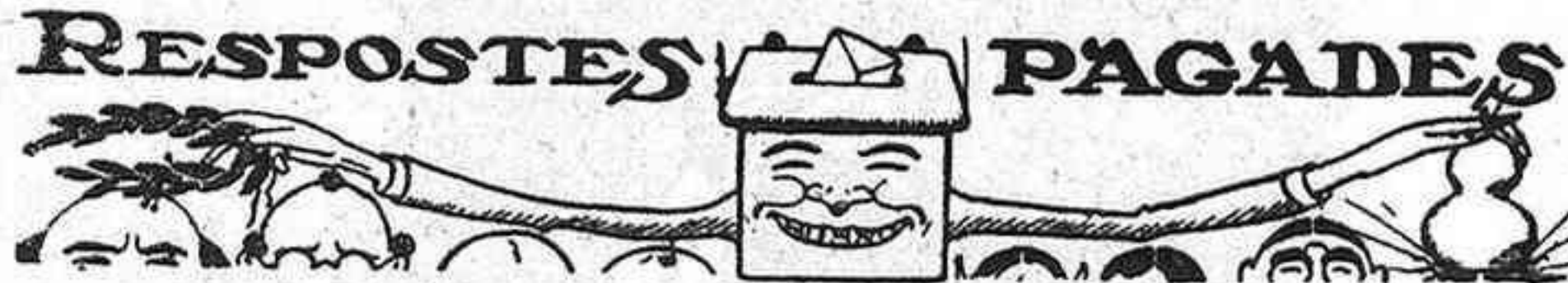
Nosaltres, no. Nosaltres ens havem comprat una maquineta *Gillet* i ens rapem sols...

Ja'ns hi hem tallat... i tot!

NOTES DE CASA.

L'«Ateneu Marquès de la Mina», de la Barceloneta, ens ha fet present d'una invitació per als grans balls que organitzà amb motiu de la festa de la simpàtica barriada.

Grans mercès.

J. V., R. F., J. P. C. i J. P. P., J. V. i J., R. V., J. C., J. B. i B., J. A. i C., Francesc Rossetti, J. Monclús, Lluís G. Salvador, Manel Noel, H. Nadal Mallol, P. S. i M., P. M. i M.: Rebutts els originals que envien amb destí als Almanacs i gracies.

A. Català i B.: Si per cas, anirà a *La Campana*; per més que no li asseguro. —J. García Valls: Ho sento, però no són publicables. Deixi's de tantes incorreccions! —E. Sala (a) Noi maco: L'epigrama és flac d'intenció. De lo demés se'n farà la corresponent tria. —Hermenegildo Parés: Tots cap al cistell dels papers mullats! —Matalot: No'ns convé. —A. Soler, K. S. A.: Els dibuixos no fan per casa. —Josep Cabré: Aqueixa mateixa idea, en altra forma, ja l'havem donada. —Joaquim Puig: Veurem. —J. Sabartés: Si que s'ha engreixat!... Ho celebrem moltíssim. I que la vida li sigui ben dolça. —F. G.: Gracies; s'aprofitarà. —S. B. i S.: Procurarem complaure'l. —J. Malleu: Varen rebre's, sí, senyor; i *merçi*. —H. Parés: De aquí tres e quatre anys d'estudi constant i d'afició, ja'n parlarem. —Sat: El séu dibuix no'ns couvé. —V. D. (Tossa): Farem la corresponent tria. —E. Sala (a) Noi maco: Lo mateix li dic. —Mansa 1.er: Els graciosos no són nous, i els nous no són graciosos. —J. M. S.: Pot-ser vagi, però una mica arregladeta.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMOS PUBLICADOS:

<p>1. R. de Campoamor. Doloras, 1.ª serie.
2. — Doloras, 2.ª serie.
3. — Humoradas y cantares.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie
7. — Colón, poema.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.
9. — Drama Universal, poema, segundotomo.
10. — El Licenciado Torralba.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz
15. F. Urreola. Siguiendo al muerto
16. A. Pérez Nleba. Los humildes.
17. S. Rueda. El gusano de luz.
18. S. Delgado. Lluvia menuda.
19. G. Frontaura. Gente de Madrid.
20. Miguel Melgosa. Un viaje á los infiernos.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.
22. J. M. Matheu. ¡Rataplán!
23. T. Guerrero. Gritos del alma.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.
27. J. López Silva. Migajas.
28. F. Pí y Margall. Trabajos sueltos
29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos.
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.
31. M. Matoses (Gorzuelo). ¡Aleluyas finas!
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).</p> | <p>33. } A. Flores. Doce españoles de
34. } brocha gorda.
35. José Estremera. Fábulas.
36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.
37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.
38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.
39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.
40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.
41. } Jacinto Laballa. Novelas inti-
42. } mas.
43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.
44. F. Pí y Margall. Diálogos y artículos.
45. Charles de Bernard. La caza de los amantes.
46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.
47. R. Altamira. Novelitas y cuentos.
48. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli.
49. R. Soriano. Por esos mundos...
50. L. Taboada. Perfiles cómicos.
51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.
52. J. Ortega Munilla. Fífina.
53. F. Salazar. Algo de todo.
54. Mariano de Oavla. Cuentos en guerrilla.
55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.
56. Francisco Alocántara. Córdoba.
57. Joaquín Dloenta. Cosas mías.
58. López Silva. De rompe y rasga.
59. Antonio Zozaya. Instantáneas.
60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire</p> | <p>61. L. Taboada. Colección de tipos.
62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.
63. Angel R. Ohaves. Cuentos de varias épocas.
64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.
65. Francisco Pí y Arsuaga. El Cid Campeador.
66. Vital Aza. Pamplinas.
67. A. Peña y Goñi. Río revuelto.
68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios
69. Nicolás Estévez. Calandracas.
70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.
71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.
72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.
73. F. Barado. En la brecha.
74. Luis Taboada. Notas alegres.
75. Xavier de Montepín. La señorita Tormenta.
76. A. Zozaya. De carne y hueso.
77. X. de Montepín. Muerto de amor
78. Conde León Tolstol. Venid á mí...
79. A. Calderón. A punta de pluma.
80. Enrique Murger. Elena.
81. Luis Taboada. Siga la broma.
82. L. G. de Giner. La Samaritana.
83. Oyrano de Bergerao. Viaje á la luna.
84. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!
85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
86. A. Pestana (Cañel). Cuentos.
87. Angel Guerra. Al sol.
88. T. Dostolevsky. Alma infantil.
89. E. de Amicls. Aire y Luz.
90. L. Garofa de Giner. Valentina.
91. E. de Amicls. Manchas de color.
92. Voltaire. Zadig y Micromegas.</p> | <p>93. M. Ugarte. Mujeres de Paris.
94. } Obras menores de Cervantes.
95. }
96. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
97. Voltaire. Cándido.
98. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
99. J. Benavente. Teatro rápido.
100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
102. A. Guerra. Polvo del camino.
103. Camilo Castello Branco. María Moisés.
104. Graella Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
105. Antología taurina.
106. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
108. Eça de Queiroz. La nodriza.
109. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
110. M. Sarmiento. Así.
111. Felipe Trigo. A todo honor.
112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de Paris.
113. Fray Luis de León. La perfecta casada.
114. Jorge Manrique. Poesías.
115. Abate Prévost. Manón Lescaut.
116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar
117. J. Givanel Mas. Devocionario poético.
118. Miguel A. Ródenas. De las majadas al Otero.
119. E. Marquina. Juglarías.</p> |
|---|--|---|--|

Precio de cada tomo: Dos reales

PROXIMAMENTE APARECERA

EL AÑO EN LA MANO

= ALMANAQUE ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRACTICA para 1915 =

EL AÑO EN LA MANO

es popular en España y América por su originalidad, por el sinnúmero de datos que publica, por la pulcritud de su confección

EL AÑO EN LA MANO para 1915

publicará una extensa e interesante información de la

GUERRA EUROPEA

— ELEGANTE Y LUJOSÍSIMA ENCUADERNACIÓN —

Pueden nuestros corresponsales formular pedido

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

POBRE CIGONYA!

—Tinc tant feta malbé aqueixa «ala esquerra» que ja sols puc volar arran de terra.